
TABLE OF CONTENTS

Іннола Новикова

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СУЧАСНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ 4

Наталія Демчук

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ 8

Роман Безус

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ З
ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ 12

Арнольд Сокульський

УКРАЇНСЬКИЙ КОЗАЦЬКИЙ ПАНТЕОН 18

Олександр Бондаренко

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК МІСТ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ОСТАННІЙ ЧВЕРТІ XVIII – ПЕРШІЙ
ПОЛОВИНІ XIX ст.: ДОРАДЯНСЬКА ІСТОРИОГРАФІЯ 23

Наталія Ліба

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 27

Діана Максименко

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ КАДРОВОЇ ПІДСИСТЕМИ 31

Лєнара Аджисєва

РЕФОРМА 1861 р. І ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ В КРИМУ 35

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СУЧАСНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Новикова Іннола Вікторівна
Держаний університет телекомунікацій, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки
Держаного університету телекомунікацій (Україна)

e-mail: innolanovykova@gmail.com

РЕЗЮМЕ

У статті розглядаються питання, пов'язані з оцінкою, визначенням ризиків, розглянути основні аспекти управління ризиками, визначено основні складності, пов'язані з управління ризиками на сучасних телекомунікаційних підприємствах. Розроблено рекомендації, які можуть використані в практичній діяльності підприємств.

Ключові слова: ризик, управління, підприємства, телекомунікації

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются вопросы, связанные с оценкой и определением рисков, рассмотрены основные аспекты управления рисками, определены основные сложности, связанные с управления рисками на современных телекоммуникационных предприятиях. Разработаны рекомендации, которые могут использоваться в практической деятельности предприятий.

Ключевые слова: риск, управление, предприятия, телекоммуникации

ABSTRACT

This paper addresses issues related to the assessment, identification of risks, the basic aspects of risk management, the main difficulty related to risk management in modern telecommunication facilities. The recommendations that are used in practical activity.

Keywords: risk management, enterprise, telecom

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В даний час одним з найважливіших умов забезпечення безпеки будь-якого підприємства, орієнтованого на отримання стабільного прибутку й ефективну роботу, є розробка програми управління ризиками підприємства.

Особливо це стосується галузі телекомунікацій, оскільки саме телекомунікаційні підприємства працюють в умовах невизначеності ринку. Передовий досвід розвинених країн свідчить про те, що ефективне управління логістикою для досягнення корпоративних цілей з оптимальними витратами всіх ресурсів є ключовим фактором для досягнення успіху в сучасному бізнесі.

У теорію ризику значний внесок внесли такі зарубіжні та вітчизняні вчені: Р. К. Аюпов, А. П. Альгин, В. П. Буянов, В. В. Вітлінський, В. М. Гранатуров, А. А. Кудрявцев, Б. А. Райзберг, М. В. Терський, Л. Севідж, Г. В. Чернова, О. Л. Устенко, Н. В. охлов, М. Фрідмен, Й. Шумпетер та ін. Незважаючи на значну кількість публікацій, які присвячені проблематиці ризиків, в літературі не отримали належного освітлення питання управління ризиками телекомунікаційних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Управління ризиками означає запобігання появі різних видів ризиків, визначення їх вартості, проведення попереджувальних заходів, які дозволяють уникнути або зменшити втрати. Цілями і завданнями процесу управління ризиків є:

a) ідентифікація, аналіз, визначення кількості, оцінка всіх видів ризиків підприємства, операційної, фінансової і стратегічної діяльності телекомунікаційного підприємства. Такі ризики складаються з традиційних страхових ризиків, а також фінансових, товарних, юридичних та інших ризиків, які загрожують стабільності доходів (наприклад, введення втрати престижу торгової марки);

b) розробка конкретних рекомендацій по боротьбі з виявлених видами ризиків;

c) контроль за ходом виконання рекомендацій та внесення необхідних коректив.

Система управління ризиками повинна передбачати роботу в наступних режимах:

1. звичайний режим – це режим, за замовчуванням застосовуваний у звичайних умовах господарської діяльності;

2. режим контролю – це режим, застосовуваний до підрозділу, при накопиченні сигналів про концентрацію ризиків, з особливих рішень керівництва;

3. надмірний режим – це режим, застосовуваний по відношенню до всієї компанії без винятку при сигналі про перевищення допустимого рівня концентрації ризиків;

4. режим налагодження – режим створення системи управління ризиками, впровадження нових продуктів і процедур, що встановлюється за рішенням керівництва.

Важливим аспектом системи управління ризиком є правильна оцінка ступеня ймовірності та ціни ризику, якому піддається підприємство в процесі здійснення своєї діяльності. Для цього слід уточнити, що розуміють під ціною.

Ціна ризику – це фактичні збитки підприємства, витрати по їх зменшенню та відшкодуванню. Виділяють три основних елементи ціни ризику:

- вартість контролю та регулювання ризиків. Сюди входять витрати по утриманню та функціонуванню системи контролю і регулювання, включаючи вартість попереджувальних заходів тощо;
- вартість ризику, що знаходиться в рамках відповідальності підприємства;
- вартість передачі ризику на страхування.

Управління ризиками має бути інтегроване в загальноорганізаційний процес, свою стратегію, тактику, оперативну реалізацію. Важливо не тільки здійснювати управління ризиками, але і періодично переглядати заходи та засоби такого управління. Розглянемо докладніше основні етапи формування програми управління ризиками.

Різні види і типи ризиків тісно пов'язані між собою і представляють цілісну систему. Суб'єкт господарської діяльності не повинен покладатися на стихійно-природний хід подій, а навчитися управляти економічними ризиками. Оскільки ризики пов'язані з економічною діяльністю об'єктивно неминучі, то перша умова управління ними – вміння передбачити їх і знизити до максимально можливого рівня. Для цього необхідно – знати загальні та конкретні причини певного виду ризику, визначити обставини, при яких він виникає, оцінити ймовірність його появи, з'ясувати вигоду і ризик. Виявлення причин і обставин появи ризиків у підприємницькій діяльності передбачає поділ об'єктивних факторів, що не залежать від діяльності підприємств (наявність конкурентів, інфляція, якість чинного законодавства), від суб'єктивних (рівень організації виробництва і праці, якість форм і систем заробітної плати). Тільки після цього можна намітити оптимальні напрями діяльності, отже, раціонально контролювати ризик.

Управління ризиком або ризик – менеджмент – це системний процес прийняття та виконання управлінських рішень, спрямованих на подолання негативних подій викликаних випадково, які зводять до мінімуму несприятливий вплив на організацію факторів невизначеності альтернативного вибору, скорочення можливих втрат, зумовлених ризиком. Для підприємства в рівній мірі важливо управляти політичними, фінансовими, технологічними, кадровими ризиками, забезпечувати протипожежну безпеку, керувати діями в умовах надзвичайних ситуацій, екологічний захист і т. д. Висока ефективність витрачання ресурсів при виконанні програми управління ризиками може бути забезпечена тільки в рамках системного підходу. Цей підхід в управлінні ризиками, є найпоширенішим.

Управління ризиком стає актуальним після виявлення ризик – проблеми. При цьому повинні використовуватися результати аналізу і моделювання ризику. В цілому, по відношенню до ризику, як ймовірної невдачі, можливі наступні керуючі дії: попередження, зниження, компенсація збитку, поглинання. Попередженням називають виняток джерела ризику в результаті цілеспрямованих дій суб'єкта ризику. У попередженні ризику само виділяють два підходи: широкий і вузький. Вузький підхід полягає у попередженні ризику за рахунок конкретних заходів, що проводяться за рахунок страхових сум і з ініціативи страховика. Широкий підхід реалізується поза рамками страхування. Контролем ризику називаються ймовірності реалізації джерела ризику в результаті дії суб'єктів ризику. Зниження ризиків може здійснюватися різними методами, в тому числі за допомогою застосування таких методів, як диверсифікація, сек'юритизація, лімітування.

Ризиком можна управляти, використовуючи різноманітні заходи, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикової події і вчасно вживати заходів до зниження ступеня ризику. На жаль, в сучасній економічній науці і практиці господарювання, по суті, відсутні загально визнані теоретичні положення про господарському ризику. Вкрай слабо розроблені методи оцінки ризику стосовно до тих чи інших виробничим ситуацій та видами діяльності, відсутні поширені практичні рекомендації про шляхи і способи зменшення та запобігання ризику.

На наш погляд, для зниження ризиків телекомунікаційних підприємств необхідно:

1. Інтеграція оцінки ризиків у стратегічні та оперативні процеси. Оскільки процес управління ризиками стає частиною оперативного управління, менеджери стають найбільш обачними при прийнятті рішень.
2. Впровадження більш ефективної аналітичної техніки і техніки раннього попередження. Виявлення ризиків на рівні бізнес – процесів призводить до прийняття зважених управлінських рішень.
3. Покращення виміри та моніторингу конкретних ризиків . Підготовка звітів по ключовим ризикам дозволить обмінюватися знаннями з різних аспектів.
4. Зменшення числа негативних подій у порівнянні з середніми показниками по галузі.
5. Зниження витрат на залучення капіталу і збільшення вартості акцій.

Ефективна система управління ризиками дає телекомунікаційним підприємствам можливість залучати фінансування на вигідніших умовах і позитивно впливає на її капіталізацію. Потім, розглянемо конкретні заходи щодо зниження валютних, галузевих, екологічних та ліквідності ризиків.

Постійний моніторинг поточного стану і відстеження потенціалу зростання на різних сегментах ринку дозволяють своєчасно реагувати на негативні зміни і компенсувати можливі втрати шляхом своєчасного перерозподілу збутових потоків продукцією. Дослідження практики сучасних телекомунікаційних підприємств показує наявність досить розвинених систем управління ризиком, орієнтованих на використання останніх досягнень науки. Однак служби ризик-менеджменту на вітчизняних підприємствах телекомунікацій або взагалі відсутні, або їх робота в істотній мірі обмежена рамками ідентифікації, оцінки, аналізу мікроризиків і орієнтована виключно на розробку заходів щодо оцінки та зниження впливу ризиків на діяльність підприємства. При цьому вони, по суті, дотримуються концепції прийнятного ризику, яка орієнтована лише на обмеження можливих втрат внаслідок реалізації окремих видів ризику. При цьому залишаються практично нерозглянутими питання співвіднесення ймовірних втрат з можливими вигодами у процесі впровадження нововведень, що можна охарактеризувати на основі критерію конкурентоспроможності.

Існуюча практика істотно обмежує стратегічні можливості телекомунікаційних підприємств, а системи ризик-менеджменту на підприємствах при цьому не повною мірою відповідають вимогам політики модернізації

та інноваційного розвитку економіки України. Хоча аналіз умов і характеру інноваційної діяльності українських телекомунікаційних підприємств показує наявність технічних можливостей їх успішної модернізації, разом з тим, широке застосування нововведень на підприємствах сьогодні в істотній мірі обмежується недостатньою розвиненістю систем прогнозування, аналізу та управління інноваційними ризиками. Поряд зі складними технічними проблемами розробки і впровадження нововведень на інноваційних підприємствах мають місце і надзвичайно гострі проблеми ефективного управління та контролю, як високих інноваційних ризиків, так і можливих конкурентних переваг.

Ризики інноваційного розвитку підприємства можна представити як можливість виникнення несприятливої стратегічної ситуації, зумовленої негативним поєднанням факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Наслідки технічних і наукових інновацій співрозмірні, вони несуть не тільки блага, а й проблеми, які представляються ненавмисним, супутнім результатом. Очевидно, що будь-які інновації ризиковані за своєю природою, тому в будь-якому випадку слід очікувати підвищення ризиків. Інноваційний розвиток має свою специфіку: невизначеність результату, високі інвестиційні ризики, розбіжність громадського та індивідуального ефектів і ін.. Така специфіка зумовлює неминуче зростання ризикованості поточної діяльності підприємства. Відповідно, для зниження ступеня ризикованості, телекомунікаційним підприємствам необхідно проводити адекватні дії. На рисунку 1 представлена система стратегічного управління телекомунікаційного підприємства в умовах необхідності впровадження інновацій в 3 аспектах 1 – інноваційний аспект; 2 – стратегічний аспект; 3 – системний аспект управління ризиками.

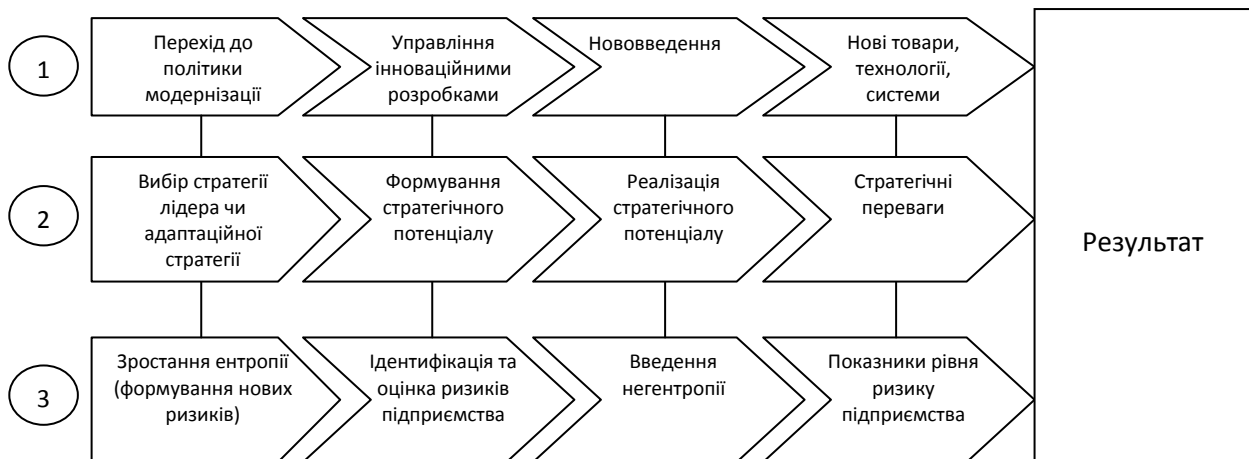

Рис.1 Система стратегічного управління телекомунікаційного підприємства в умовах необхідності впровадження інновацій

Представлена схема орієнтована вже не на зниження ризику, а на управління ризиком. На наш погляд, побудова системи ризик-менеджменту має забезпечувати необхідну стійкість підприємства в умовах високого ризику і невизначеності інноваційного розвитку. З цієї метою нами розроблена концепція формування та реалізації конкурентних переваг як основного елемента стратегічного управління і систем управління ризиком підприємств, запропоновано механізм управління ризиком телекомунікаційного підприємства.

Схема реалізації даного підходу в сучасних умовах на телекомунікаційному підприємстві представлена на рис. 2.

Щоб отримати перевагу над конкурентами, телекомунікаційне підприємство повинно проводити мобілізацію своїх ресурсів на основі реалізації створеного інноваційного потенціалу. Управління конкурентними перевагами дозволяє систематизувати впровадження нововведень, націлене на створення ситуації, в якій телекомунікаційне підприємство може отримати відносну перевагу над конкурентами і надалі нарощувати цю перевагу, що дозволяє отримати позитивний результат. Оцінка можливого позитивного результату впровадження нововведення проводиться на основі методики оцінки конкурентних переваг впроваджуваної інновації.

Одночасно в системі ризик-менеджменту підприємства проводиться оцінка рівня ризику впровадження нововведень, що характеризує можливі негативні наслідки новації. Тоді, співвіднесення можливого позитивного і можливого негативного результатів новації формує ціну ризику E_R та дозволяє забезпечити попередню оцінку ефективності управління інноваційними ризиками за формулою

$$E_R = \Delta K / R_{\Sigma} . \quad (1)$$

Особливе значення у запропонованій концепції виконує підхід до ідентифікації та оцінки інноваційного ризику на основі багаторівневого показника R_{Σ} . Загальний рівень ризику телекомунікаційного підприємства R_{Σ} може бути визначений таким чином:

$$R_{\Sigma} = \prod R_{\psi} , \quad (2)$$

де R_{ψ} – рівні ризику телекомунікаційного підприємства (мікроризики, регіональні, галузеві, державні, глобальні ризики).

Рис. 2. Схема формування критеріїв інноваційних рішень сучасного телекомунікаційного підприємства

Рівень мікроризиків, на наш погляд, може визначатися економічним станом підприємства, рівень мезоризиків – станом економіки регіону та галузі, а рівень макроризику – стан держави і світової економіки. Принципова відмінність представленого підходу полягає в тому, що він спирається на новий підхід до аналізу ризику підприємства на основі ієрархії ризиків, з виділенням рівнів ідентифікації оцінки ризику. Як ми вже відзначали, стійке, а, отже, успішне функціонування підприємств неможливе без урахування змін навколишнього середовища.

ВИСНОВОК

Посилюється конкурентна боротьба, як на вітчизняному, так і на міжнародному телекомунікаційному ринку, що диктує особливі умови виживання підприємств, викликає необхідність розробки, відстеження та впровадження нових прогресивних процесів і технологій, тобто інновацій. Як ми вже обґрунтували, інновації пов'язані з великим ризиком. Чим більше оригінального міститься в результатах інноваційного процесу, тим значніше очікуваний прибуток і тим вище ступінь ризику при впровадженні. Головними факторами, на яких зосереджуються заходи щодо зниження рівня інноваційних ризиків, виступають обсяг і надійність інформації про джерела ризику, а також ступінь контролю над ними. Одним з інструментів такого контролю є створення і використання методики розрахунку ймовірностей успішної реалізації інноваційних проектів і відповідних ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеев С. Б. Адаптивное управление конкурентоспособностью предприятия: Монография / С. Б. Алексеев. – Донецк : ДонНУЭТ, 2007. – 170 с.
2. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия : сущность и механизм обеспечения : Монография / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. – 280 с.
3. Кравченко С. А. Адаптация экономического механизма функционирования сельскохозяйственных предприятий к условиям рынка: Монография / С. А. Кравченко. – К. : ННЦ ИАЭ, 2008. – 444 с.
4. Побережна І. С. Інтеграція системи ризик-менеджменту в загальний процес управління підприємством / І. С. Побережна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – №3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Траєив/2011_3/95.pdf.